

05 באוקטובר 2016

ג' תשרי תשע"ז

דו"ח בדיקות פתע בארובות מפעלים לשנת 2015

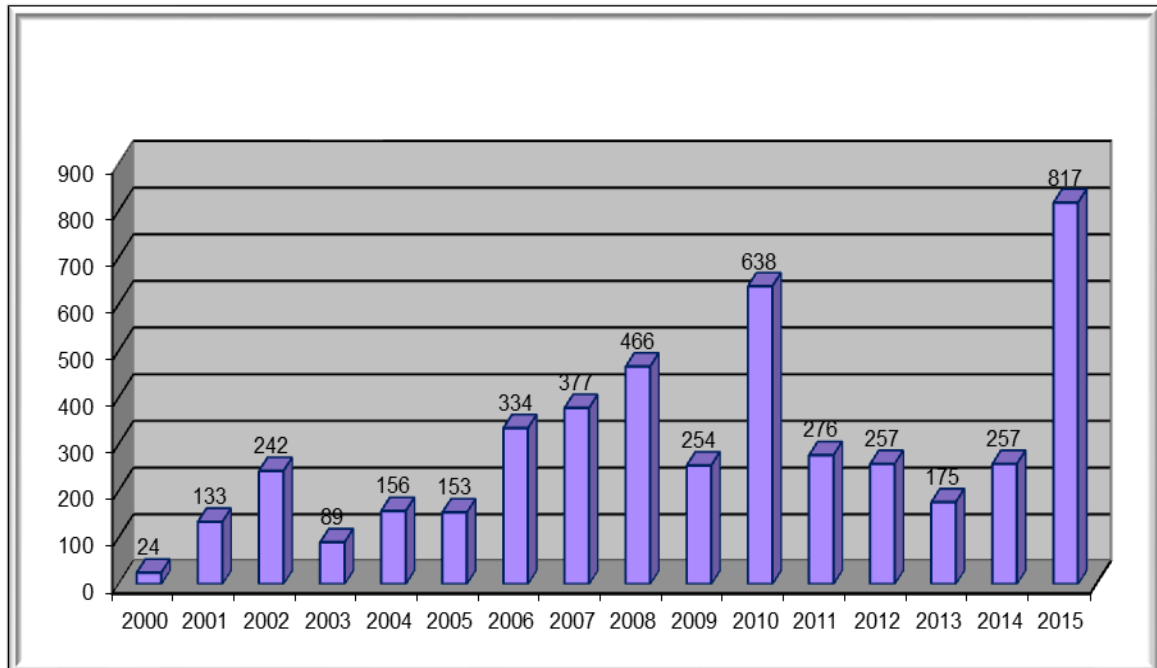
בדיקות הפתע בארובות המפעלים מתבצעות כחלק משגרת העבודה של המשרד להגנת הסביבה ותפקידן לבצע בקרה על אמינות התוצאות בבדיקות המזהמים שעורכים המפעלים, בהתאם לדרישות הרגולציה. כמו כן משמשות הבדיקות להגברת נוכחות בשטח והגברת אפקט ההרתעה.

הגדרה של בדיקה היא זיהוי וכימות של מזהם ספציפי. במהלך של דיגום ארובה אחת, על פי רוב מתבצעות מספר בדיקות למזהמים השונים. כל מפעל מחזיק מתקן אחד או מספר מתקנים לכן על פי רוב מספר המתקנים גדול ממספר המפעלים.

המשרד החל לבצע את בדיקות הפתע בשנת 2000. בבדיקות הפתע מתבצעות ע"י המשרד במועד ובמקום שנקבעים ע"י אנשי המקצוע ללא הודעה מראש למפעלים בהם הן מתבצעות. הפרויקט מתבצע ע"י רכזי איכות אוויר במחוזות ואגף איכות אוויר. צוות המשרד אשר מגיע למפעל דוגם ארובה אחת או מספר ארובות בכל ארובה נבדקים מספר מזהמים בהתאם לתהליך אותו הארובה משמשת.

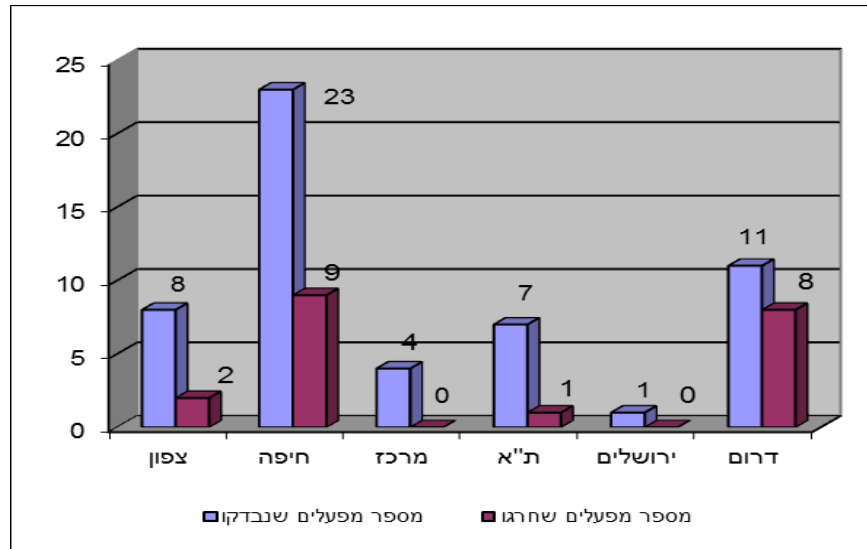
איור מס' 1 מציג את מספר הבדיקות שהתבצעו לאורך השנים. בשנת 2015 בוצעו 817 בדיקות. נבדקו 54 מפעלים ו-86 מתקנים לעומת 257 בדיקות, 35 מפעלים ו-42 מתקנים ב-2014. העלייה בכמות הבדיקות בשנת 2015 נובע מהגברת הפיקוח על מפעלי מפרץ חיפה.

איור מס' 1 – מגמת ביצוע בדיקות הפתע לאורך השנים

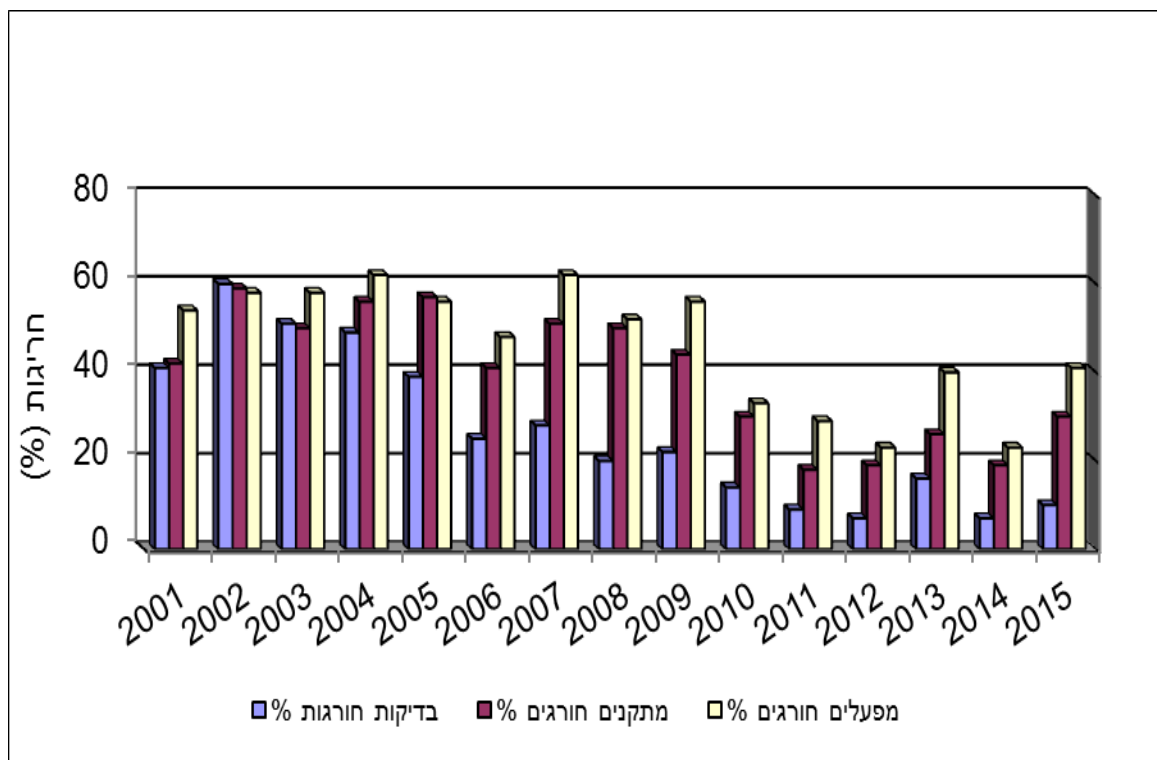
איור מס' 2 מציג את התפלגות המפעלים שנבדקו והמפעלים שבהם נמצאו חריגות לפי המחוזות. המחוז שבו נבדקו המספר הגדול ביותר של מפעלים הינו מחוז חיפה. ברבעון האחרון של שנת 2015 התקבלה החלטת ממשלה בעניין התכנית הלאומית לצמצום הזיהום במפרץ חיפה. במסגרת תכנית זאת הוקצה תקציב רב שנתי מיוחד לצורך פיקוח על הפליטות של מפעלי המפרץ, תקציב זה משתקף במספר הרב של המפעלים שנבדקו (23) במחוז חיפה. במחוז דרום בו מרוכזים רבים מהמפעלי הכימיה נבדקו 11 מפעלים. ב- 37% המפעלים בכלל המחוזות, נמצאו חריגות. במחוז חיפה נמצאו חריגות ב-39% מהמפעלים, במחוז דרום ב-73% מהמפעלים, במחוז צפון - 25%, מחוז ת"א – 17% ובמחוזות ירושלים ומרכז לא נמצאו חריגות.

איור מס' 2 - מפעלים בהם נמדדו חריגות תקנים

איור מס' 3 מציג את מגמת אחוזי החריגות במפעלים, במתקנים ובבדיקות לאורך השנים חלה ירידה באחוזי החריגות שנמצאו דבר היכול להעיד על עלייה במגמת הציות של המפעלים בישראל.

איור מס' 3 - אחוזי חריגה בבדיקות פתע במהלך השנים

רשימת המפעלים בהם נמדדו חריגות

רשימת המפעלים בהם נמצאו חריגות כוללת מפעלים גדולים וקטנים. בחלק מהמפעלים נמצאו יותר ממתקן אחד שחרג ובחלקם נמצאו חריגות חוזרות באותה ארובה בתאריכים שונים.

מחוז דרום – פקר אשקלון (מתקן אחד בינואר וביוני), עוף הנגב (מתקן אחד בינואר ובדצמבר), לוכסמבורג, אייל ישר, חד אסף פלדה, אדמה-אגן, מגנזיום ים המלח (2 מתקנים), פניציה ירוחם

מחוז ת"א – אופיס טקסטיל

מחוז צפון – פניציה, א.ע. ביאואקולוגיה

מחוז חיפה – דור כימיקלים, שרפי כרמל (מתקן אחד בפברואר וביוני), חיפה כימיקלים (3 מתקנים), בית זיקוק, דלקיה (גלעם), אבן וסיד שפיה, תחנת כח אורות רבין, אליאנס, מקור הפורמייקה

רשימת מפעלים שעמדו בתקנים

מחוז דרום – טבע טק, נגב קרמיקה, וישי דימונה

מחוז מרכז – נשר, אורלייט, קפיצי נורדיה, פוליבה

מחוז ת"א – ת.כח רדינג, קוקה קולה, פיונר גלופות, קפה לנדוור, מטלפרס, המשפץ

מחוז צפון – אורטל, ש.ח.ף, אבן קיסר, קוטלב חניתה, פרופאל, זיקה אלקטרודות

מחוז חיפה – מגן גילווין, גדיב, תרו, תחנת כח חגית, תחנת כח חיפה, כרמל אוליפינים, סונול, דלק, רשת או פלסט, פז שמנים, פרוטרום, שמן תעשיות, לגין, אבן קיסר

-3-

ריכוז נתוני בדיקות פתע 2015

טבלה מס' 1 מרכזת את הנתונים לשנת 2015 עפ"י המחוזות. ב-39% מכלל המפעלים נמצאו חריגות (לעומת 22% ב-2014).

החריגות הן ביחס לתנאים בהיתרי פליטה, רישיון העסק, צו האישי, היתר רעלים או עפ"י תקנות מתאימות.

טבלה מס' 1 – התפלגות בדיקות פתע לפי מחוזות, בדיקות, מתקנים ומפעלים

מספר בדיקות*	מספר בדיקות שחרגו	מספר מתקנים שנבדקו	מספר מתקנים שחרגו	מספר מפעלים שנבדקו	מספר מפעלים שחרגו	מחוז
53	10	8	2	8	2	צפון
464	40	45	12	23	9	חיפה
27	0	6	0	4	0	מרכז
45	3	9	1	7	1	ת"א
4	0	1	0	1	0	ירושלים
224	24	17	11	11	8	דרום
817	77	86	26	54	20	סה"כ

*מספר הבדיקות כולל דגימות חוזרות באותו מתקן ובדיקות במספר מתקנים באותו מפעל.

טבלה מס' 2 מציגה את המפעלים שנבדקו לפי פוטנציאל הזיהום שלהם. בישראל קיימים כ-180 מפעלים הנחשבים בעלי פוטנציאל זיהום גבוה ולפיכך נדרשים לפעול עפ"י היתר פליטה שניתן להם ומבוסס על הדרקטיבות האירופאיות המחמירות, שאר המפעלים נדרשים לפעול על פי רישיון העסק שמבוסס על תקינה גרמנית מחמירה (Ta Luft 2002). רוב מפעלי היתר הפליטה מרוכזים במחוזות חיפה ודרום ולכן במחוזות אלו הושם הדגש על בדיקת מפעלים אלה.

טבלה מס' 2 - התפלגות המפעלים

המחוז	סה"כ מפעלים שנבדקו	מפעלים נדרשים להיתר פליטה	מפעלים אחרים
צפון	8	5	3
חיפה	23	13	10
מרכז	4	1	3
ת"א	7	2	5
ירושלים	1	0	1
דרום	11	10	1
סה"כ	54	31	23

פעילות הסדרה ואכיפה

- טבלאות 3 ו-4 מתארות את הפעילות שנעשתה בכל מחוז בעקבות בדיקות הפתע. טבלה מס' 3 מתייחסת לפעילויות שבוצעו מול המפעלים שבהם נמצאו חריגות. הפעילויות מתחלקות למספר קטגוריות:
- מעקב של המחוז - תיקון המפגע, חיוב בלו"ז לתיקון המפגע וקביעת מועד לבדיקה חוזרת.
 - התרעה או שימוע –קיום ישיבה והוצאת סיכום ישיבה בה מוזהר המפעל מפני תהליכים מנהלתיים או פליליים הצפויים בהעדר תיקון המפגע. בהתאם להחלטת מנהל המחוז, המשך ההליך יכול להיות בדרך להסדרת המפגע או בדרך של אכיפה מנהלתית או פלילית.
 - עיצום כספי – הטלת עיצום כספי במסגרת הליך מנהלתי אשר יכול להגיע למאות אלפי שקלים ואף יותר במקרה של מספר חריגות.
 - הליך פלילי - הליכה במישור הפלילי אשר מסתיימת בהעמדה לדין בבית המשפט.

מספר הרב ביותר של חריגות נמצאו במחוזות חיפה ודרום, מחוזות אלו פעלו מול החריגות הן בדרך של אכיפה מנהלתית (התרעה, שימוע ועיצום) והן בדרך של הסדרה מקצועית, שנמצאת תחת הקטגוריה של מעקב ותפורט בטבלה הבאה. מחוז חיפה פעל בדרך של אכיפה מול 67% מהמפעלים ומחוז דרום מול 73% מהמפעלים. ברוב המקרים הליך הסדרה בוצע כאשר החריגות שנמצאו היו קטנות.

טבלה מס' 3 - ריכוז פעילות אכיפה

המחוז	מספר מתקנים בהם נמצאו חריגות	מעקב של המחוז	התרעה/ שימוע	המלצה לעיצום כספי	הליך משפטי
צפון	2	2	0	0	0
חיפה	12	4	4	4	0
מרכז	0	0	0	0	0
ת"א	1	0	1	0	0
ירושלים	0	0	0	0	0
דרום	11	3	6	2	0
סה"כ	26	9	11	6	0

טבלה מס' 4 בוחנת את פעילויות ההסדרה שבוצעו. בחלק גדול מהמקרים הושגה ההסדרה עד כתיבת דוח זה. ישנם מספר הסדרות שעניינם הקמת מתקנים, כי אז לוח הזמנים לביצוע הינו עתידי. שתי החריגות לא הוסדרו במחוז חיפה. חריגה אחת נמצאת במעקב ע"י המחוז שממתין שהמתקן יחזור מהשבתה על מנת לבצע בדיקת פתע נוספת. המפעל השני אמור להסגר בשנת 2017 והמחוז ממתיין להתייחסות המפעל למועד הסגירה ואז יקבעו המשך ההליכים.

טבלה מס' 4 - ריכוז פעילות הסדרת המפעלים

מחוז	מספר מתקנים בהם נמצאו חריגות	הוסדר	בתהליך הסדרה	לא הוסדר
צפון	2	1	1	0
חיפה	12	9	1	2
מרכז	0	0	0	0
ת"א	1	1	0	0
ירושלים	0	0	0	0
דרום	11	9	2	0
סה"כ	26	20	4	2

בברכה,

מיכל שגיא, מחוז דרום
מריה שפירא, מחוז דרום
יוליה גינזבורג, מחוז דרום
לילך אהרון, מחוז דרום
לריסה גלזמן, מחוז ת"א
גיוואד חוראני, מרכז מחוז מרכז
איזבלה קיסר, מחוז צפון
סאמר סאלח, מחוז צפון
מענית איכילוב, מחוז מרכז
רם גרינוולד, מחוז צפון
דפנה סימן טוב, מחוז ירושלים
אנה פנס, מחוז חיפה
חוזאם זריק, מחוז חיפה
שי מושנברג, מחוז חיפה
מטביי פלדמן, אגף איכות אוויר

העתקים :

ח"כ זאב אלקין, השר להגנת הסביבה
מר ישראל דנציגר, מנכ"ל המשרד להגנת הסביבה
גב' שולי נזר, סמנכ"לית בכירה לתעשיות ורישוי עסקים
מר יצחק בן דוד, סמנכ"ל בכיר אכיפה
עו"ד דלית דרור, היועצת המשפטית
מר ברוך ובר, מנהל מחוז דרום
מר גידי מזור, מנהל מחוז מרכז
מר יורם הורביץ, מנהל מחוז ת"א
מר שלמה כץ, מנהל מחוז חיפה
גב' דורית זיס, מנהלת מחוז צפון
מר שוני גולדברגר, מנהל מחוז ירושלים
ד"ר צור גלין, רא"ג איכות אוויר ושינוי אקלים
גב' גיתית פנקס, דוברת המשרד להגנת הסביבה
גב' שרי צימרמן, ממונה פרסומים ופניות ציבור
גב' אביבה טרכטמן, סגן רא"ג איכות אוויר וראש תחום ז"א מתעשייה